

Szondolat

Szerkeszti: Kemenes Lajos

Tartalom :

Népbiztosok. ▲ A Strausz-ügy újabb hullámai, nyilatkozatok és egyebek. ▲ Beteg kutyák közt az állatklinikán. ▲ Morton és a nők. ▲ Bolyongás Dunántúlon. ▲ Gárdonyi Géza a zsidókérdésről és egyebekről. ▲ Stromfeld ezredes.

Megjelenik hetenként.

Budapest, 1920. július hó 8. ▲ II. évfolyam 28. szám. ▲ Előfizetési díj $\frac{1}{4}$ évre: 50 korona.

◆ Kiadja a ◆
Központi
Sajtóvál-
alat
R. T.

ÁRA

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8.

Műsor július 4-től

A washingtoni futár

több folytatásos kép II. része.
Főszerepben: PEARL WHITE.

Előadások naponta 1/25, 1/27 és 1/29 órai kezdettel.

OMNIA

Mozgóképpalota

VIII. ker., József-körut 31. sz.

Műsor: Július 4-től

A washingtoni futár

több folytatásos kép II. része.
Főszerepben: PEARL WHITE.

Előadások kezdete naponta d. u. 4, 6 és 8 órakor.

JARDIN DE PARIS

Az előkelő világ szórakozóhelye. Csupa elsőrendű bel- és külföldi attrakció. Arnyas kert. Elsőrendű konyha. Speciális uzsonnák.

Scala Színház

Angol Park mellett

Minden este 7 órakor Péchy Erzs, dr. Székelyhidy, Galetta és Gyártás Dezső főléptével: Szép Heléna.

MOZIT

akar berendezni villany-,
mészfény- vagy acetilénre ?

Kérjen árajánlatot
Hatschek és Farkas
kinematografiai szaküzlettől
Bpest, Károly-körut 26.

Filmkölcsonzó! TELEFONSZÁM: 142-78.

Az irodalom szenzációja:

BANGHA BÉLA legújabb műve

Magyarország ujjaépitése és a kereszténység. Ára 35.20 K.

Kapható a Központi Sajtóvállalat könyvkereskedésében Budapest, IV., Duna-u. 6. (Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett)

KERTMOZI

(Városligeti fasor és Aréna-út sarkán.)

A legújabb amerikai filmszenzáció!

A fehérfogu álarc

Előadások 9/9 Első rész: A halál szigete.
és 10 órakor. Főszerepben: Pearle White.

FŐVÁROSI CIPKUSZ VÁROSLIGET.

Telefon 55-55.

Igazgatóság: Könyöt Sándor és Társa.

Naponta este fél 8 órakor

a briliáns júliusi békeműsor. Kizárólag külföldi attrakciók
Csütörtök és szombat délután 4 órakor
családi- és gyermek-előadások.

A keresztény
magyarság
nagybankja

a

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank

ideiglenes helyisége

IV., Gerlóczy-u. 11. I. em.

Előleg betéteket folyó-
számlán és takarékpénztári könyvecskére.

Részvények ára 105.— kor.
darabonként

Hansa cigarettahüvely vattával

HANSA CIGARETTAPAPIR

Gyártja:

NOVEMBER JENŐ

Budapest, II., Lövőház-u. 22/a. Telefon: 175-42.

Szondolat

Népbiztosok

egész Európa érdeklődéssel figyel a népbiztosok ügyének tárgyalására, le kell szögeznünk bizonyos ténybeli megállapításokat.

Az első megjegyzésünk az, hogy Európa munkásnépe még mindig nem látja tisztán sem a bolsevisták magyarországi rémuralmát, sem a leginkább exponált népbiztosok szerepét. Hiszen csak nemrég értesültünk arról, hogy *Fim-men* ur semmit sem hallott a magyarországi vörös terrorról és tagadhatatlan az is, hogy Európa szervezett munkássága körében széles rétegek bizonyos csendes szimpátiával rajongják körül a volt népbiztosokat. Egy végzetes tévedés (vagy talán megtévesztés) folytán az eszme hőseinek és a munkásság mártirjainak tartják őket.

Hogy ez így van, főképpen az ugynevezett illetékes tényezők hibája. Hiszen mindezt alig történt valami a külföld szervezett munkásságának felvilágosítására. Pedig, ha a jóhiszemű szervezett

munkásság látná, hogy a munkásosztály felszabadítóiként ünnepelt népbiztosok legelsősorban magának a munkásságnak és a munkásmozgalomnak ártottak legtöbbet, akkor nem adnának olyan könnyen hitelt a munkás-elnyomó fehér terrorról szóló híreszteléseknek.

Azt hisszük, hogy a most megkezdett tárgyalások éppen ezt az igazságot fogják napnál fényesebben igazolni. A munkásosztály felszabadításának jelszavával jöttek ők olyan időpontban, amikor a szociális gondolat befogadására megtáruultak a lelkek. És azalatt az aránylag rövid idő alatt, míg uralmon voltak, kiábrándítottak magukból mindenkit, még a jelszavakkal elszédített munkásságot is. Rútul becsapták még azokat is, akiknek támogatásával hatalomhoz jutottak. Nincs bennük semmi az eszmékért küzdő ember erkölcsi nagyságából, akit még akkor is tisztelünk, ha más állásponton vagyunk is. Rubelekkel megvett és megfizetett ágensek voltak ők, akik a proletárok felszabadításáról szavaltak, de burzsoá-módra éltek. Lehet, hogy vannak közöttük félrevezetők és félrevezetettek, de az utóbbiaknak is vállalniuk kell a felelősséget, mert annakidején, amikor ártatlan emberek vére hullott a magyar földre, egy szavuk sem volt a rémségek ellen.

A Strausz-ügy újabb hullámai, nyilatkozatok és egyebek

Nyilatkozat.

Nevem és hivatali állásom: dr. Jakabffy Károly, m. kir. legfőbb állami számvevőszéki titkár. Vallásom évszázados egyenes és törvényes leszármazás utján, apai és anyai ágon egyaránt, római katolikus. Erdélyi Mór ugynevezett közélelmezési népbiztossal életem folyamán egyetlenegyszer, akkor is véletlenül, félpercig beszéltem.

Tisztelettel:

Dr. Jakabffy Károly.

Közöljük Jakabffy ur nyilatkozatát. Hozzáfűzzük, hogy Jakabffy ur a diktatura alatt ké-

redzkedett el attól a Legfőbb Számvevőszéktől, amelyről az igazságos közvélemény tudja, hogy az összesek közül éppen ebben a hivatalban maradt meg sértetlenül a fehér uralom és pedig a közélelmezési népbiztossághoz kéredzkedett, a vörösök főfészkébe. A népbiztos neve mellékes, talán az előd, talán az utód volt, aki mellett titkárkodott a nyilatkozó. Bizonyos, hogy autón járt a diktatura alatt és autón jár most is, ami nagy alkalmazkodási képességet bizonyít. Ma új főnökére, az államtitkár urra várakozik naponként a budai Margit-hídfőnél,

nagyon szolgálatkészen és türelmesen várakozik. A kommün alatt a közélelmezési népbiztosságban volt ilyen szolgálatkész és türelmes. Apró nüánszok ezek csupán s a lényeg a fontos. Jakabffy ur vallásáról pedig szó sem volt cikkünkben.

A 27 nyilatkozó tisztviselővel szemben pedig majd a parlamenti bíróság adja meg a választ.

Bizonyos, hogy nagyobb alkotmányjogi kérdés rég nem volt a bíróság előtt, mint az, amely körül Strausz István ügye forgott. Egész államháztartásunk alkotmányos rendje, jövő államéletünk iránya, közszabadságaink sarkalatos jogi biztosítékai kerültek döntés alá. És a független magyar bíróság — büszkén kell kimondanunk — a tűzpróbát újból kiállotta.

A Számvevőszék tisztviselőinek egy részét külső tényezők — különféle okokból — régóta próbálták politikai ütőkártyául fölhasználni. Így vádak emeltek a Számvevőszék elnöke ellen, aki hosszú, érdemes tisztviselői pályája végén a legnagyobb és legfontosabb állások egyikét érte el tisztán szorgalma, tudása és becsületes kötelességteljesítése útján. Le akarták innen ráncigálni, mert utjokban állt. A vádak valótlansága a napnál fényesebben bizonyítva van egy hosszú vizsgálat anyagában, melyet egy öttagu, magas állásu bírói testület egybegyűjtött ugyan, de ítéletet

Szombat

nem hozott, mert az ügy törvény szerint csakis parlamenti bíróság útján dönthető el. Ebben a helyzetben a kormány ahelyett, hogy elégtételt adott volna az elnöknek, vagy az ügyet illetékes bírái elé vitte volna, az ügyészséget rendes büntető eljárásra utasította. Az ügyészség erre izgatás miatt emelt vádat. Az elnököt saját hatáskörében letartóztatta és az ügyet azonnal főtárgyalásra tűzette ki a gyorsított eljárás szabályai szerint, melynél az elítélt elveszti polgári szabadságát, állását és becsületét, perorvoslat és kegyelem kizárásával.

A Számvevőszék elnöke tehát ez esetben nem szólhatott volna többet arról, mi történt az államháztartás körül 1918. óta és miért jutott ilyen rettenetes sorsra?

Most megmondhatjuk. Megmondotta ő maga is. Mert fogságából két rendben hivatalos jelentést terjesztett a nemzetgyűlés elé. Előadta a személyén és közjogi állásán esett sérelmet, ez ellen orvoslást kért és egyben az 1870. évi XVIII. tc.-ben foglalt felelőségére való hivatkozással bejelentette, hogy a forradalom óta hatalmon lévő kormányok szinte kivétel nélkül nem adtak a Számvevőszéknek felvilágosítást sem maguk, sem elődeik gazdálkodásáról. Kérte eme jelentés felolvasását és elintézését.

Eddig azonban meg sem próbálták bárkit is felelősségre vonni, hanem másfél év óta minden

kormány az állami gazdálkodás legfőbb és független ellenőrző hatóságának felelős fejétől próbált megszabadulni. És miután az elnök nem ment, mert kötelessége volt maradni, ennél fogva törvényes fórumától elvonva, közönséges büntettesként vetették fogságra és próbálták örökre elnémitani, a keresztény irányzat nagyobb dicsőségére.

Mit tesz most a nemzetgyűlés: nem tudjuk. A ténykörülmenyekkel azonban mindenesetre számolnia kell. Ez a nemzet addig meg nem erősödik, míg az államháztartás rendjét helyre nem állítják és a gazdálkodást egy rendszeres költségvetés szigorú keretei közé nem szorítják.

Ez a dolognak egyik oldala — a fontosabbik. A másik a szenzációsabb.

Másfél éve folyik versenyfutás a Strausz-ügy és a Tisza-ügy között, hogy melyik ér be elsőnek. Most megpróbálták a Strausz-ügyet elgáncsolni, hogy a Tisza-ügy főtárgyalásán már birtokukban legyen a Számszék. Nem sikerült. A Számszéken keresztül kereste ugyanis a nyomozó hatóság azokat a számszerű tárgyi bizonyítékokat, amelyek bizonyos közéleti férfiakkal szemben való eljárás végett döntő természetűek.

Ezekre a Tisza-ügy legközelebb megtartandó főtárgyalása adja meg a választ. Ott lesz a második felvonás.

Addig türelmet kérünk.

Beteg kutyák közt az állatklinikán

Ezen a héten a Rottenbiller-utcai állatorvosi főiskolán járunk.

Tiszta, szép pavillonokon mutatótáblák jelzik a betegségek nemét és nevét. »Szopornyicás betegek...« »Sebészet...« Másutt pedig ezt olvassuk: »Betegfelvétel«, vagy »Beteglátogatás délután 2 és 3 közt...« Az önhitt ember fenhéjázó fölényében elmosolyodik ezen, mert arra gondol, hogy a „Beteglátogatás“ lovakra, szamarakra, kutyákra és macskákra vonatkozik és furcsálja, hogy nemcsak az ő nyavalyáit kezelik európaian felszerelt, kitűnő kórházakban, klinikai tudással, jó orvosok, de az állatokéit is.

Délután 2 és 3 óra közt meglátogatjuk a „betegeket“. A „kis állatok“ pavillonjába megyünk, hol a kutyák vannak. Hangos kórház ez. Már messziről hallani az egekig ható kutyaugatást. Szegények, pusztán ezen a nem dallamos nyelven tudnak beszélni, így közlik az ápolóval, hogy ismét fáj a fejük és emelkedett a lázuk. Ugatnak, vonyítanak, csaholnak, kaffognak, nyöszörögnek, nyüszítenek, vagy halkán, alig hallhatóan nyíznak, mintha csak sóhajtoznának, vagy könnyeznének. Egymás mellé ragasztott ketrecekben sorakoznak az ebek különböző fajtái: tacsók, uszkárok, pincsik, patkányfogók, farkaskutyák, komondorok, kuvaszok stb. Egy magyar kuvasz, mint valami pusztáról felvetődött szegény paraszt, közönyösen nyúlik el ketrecében.

Mellette fehér öleb, mint nyavalyás grófnő, idegesen jár-ke. *Shocking* neki a kórház, állandóan szeretne kiszökni, uj és uj szeszélyes kérésekkel zaklatja az ápolót. Valamit ugat feléje, arisztokratikus raccsolással. De úgy látni, mégis leginkább a tacsók szenvednek. Barna szemükben vastag könny ül, amint elének állnak, lógó, lefentyüs fülükkel és törpe lábukkal, melyet mintha most tördeltek volna darabokra, valami fantasztikus műtéten. Szemükbe ez van írva: „Rettenetes a mi helyzetünk. Kutyának lenni egészségesen se jó. De beteg kutyának lenni...“

Mi a bajuk? Azt mondhatni, hogy szegény kutyák is a háborut sinylik. Nagyon sokat szállítanak most be gyomor- és bélgyulladásal, minthogy évek óta nem kaptak hust, vagy zsirt, a kutya pedig mint ragadozó megköveteli mind a kettőt. Egy farkaskutya is ezt a nyavalyát nyögi, 42 fokos lázban. A pincsinek, kéremalásan, mellhártyagyulladás van. De ne tessék nyugtalankodni, jobban érzi magát. Ma már jóízűen ette meg a zsiros májat, az éjszakát pedig, az ápoló jelentése szerint, nyugodtan töltötte. Érverése rendes, kedélye is kielégítő. A sarokketrecben alvó kutyának szivburokgyulladás van (pericarditis). Látunk egy malacot is, amelyik tetanusz-mérgezést kapott, behozták ide a klinikára, azonnal beoltották tetanusz-szérummal. Még mindig görcsösen rángatózik és rőfög, érzelmesen. De az orvosok véleménye szerint meggyógyul. Szóval kitűnő disznópaprikás lesz belőle. (Ez is karrier.)

Nem kell azonban azt hinni, hogy csak gazdag emberek kezelik állatjaikat. Sőt a legtöbb pá-

Sundolat

ciens szegény ember tulajdona. A szegények nagy-nagy gyöngédséggel látogatják betegeiket. Délután kedveskedő szókkal állnak a ketrecekre és kenyeret nyujtanak a rácson. Napi 5 koronát fizetnek egy kutya után az ételmeztetésért, a kezelés ingyenes. Jó ápolók vigyáznak az állatokra, délelőttönként sétáltatják is, zárt udvaron, a „kifutón“. De a kutya-pácien-
sekre nagyon kell vigyázni. Multkor megesett, hogy egy kis, ideggyomorban szenvedő kutya óvatlan pillanatban elinált, bejelentés nélkül hazarohant a Rottenbiller-utcából a Teréz-köruti gazdájához, aki aztán másnap visszahozta.

Aprócska ketrecében fekszik egy kéthónapos macska. Kétségbeesetten nyávog. Leesett a második emelétről, kirepedt a hasa. A sebészetten összevarrták. Mostan még mindig halványlila a kis orra. Lám a közmondás alól is van kivétel, a macska sem esik mindig a talpára. Aztán a macskákkal az a baj, hogy nem lehet elaltatni őket mütét alatt, mert — ez a természetük — nem állják a kloroformot. A kutya ezzel ellentétben pompásan bírja ezt is, a morfiomot is. Ami nekünk halálos adag, az neki meg se kottyan. Békében a lósebészek szintén rengeteg morfiomot használtak mütéteknél, de most, hogy a gyógyszer ára annyira felszökött, nélküle kénytelenek dolgozni.

Az állatok örültje a veszett kutya. Ketrece mellett mindenki bizonyos döbbenettel halad el, még maguk az orvosok is. Ő ebben a családi, majdnem nyárspolgári betegszobában, ebben a meghittén vinnyogó kutyatársadalomban a Rejtély és Tévhely, melynek nincs megoldása. Maga a nép re-

gényesen képzei el a veszett ebet, habzó, tajtékzó szájjal, kócosan és feldúltan, vérbenforgó szemmel. Ugy magyarázza a veszethez, hogy a kutya az országot porában tűt talál, lenyeli, megakad a torkában és attól vész meg.

Itt az állatok klinikáján a kép nem oly romantikus, de talán megindítóbb és borzasztóbb. Tudjuk, hogy a veszethez baktérium okozza, mint a náthát, kolerát, pestist és szegény kutyák egyszerűen fertőzik magukat, gyakran úgy is, hogy a helyet nem sikerült kimutatni, mert a fertőzés kapuja nemcsak látható nyílt seb lehet, de vékonyka karc, egy gondolatnyi folytonossági hiány, néha a szem is, melybe belefröccsen a veszett eb nyála. Ösztövért kutyus hever szalmával bélelt ketrecében a „megfigyelőben“. Szundikál, a hőség rekkenő. Szeme félig be van hunyva. Az orvos botot dug ketrecébe, mire a kutya vadul és mohón, ellenállhatatlan ösztönnel utána kap. Nem ugat, mint a többi eb, ha ingerkednek velük. Hangtalanul és petyhüdtén kitér nyálas száját és mar. Azt lehet mondani, hogy a veszethez megváltozik a kutya: becsületes, nyílt, hü jelleme olyan sunyi, vérengző, hisztérikus lesz, mint a macska. A piszkálódás egyre ingerültebbé teszi, úgy, hogy kutyánk most már a rácsokat is harapja, nekiesik a hideg vasnak, azzal se törődve, hogy koponyáját véresre veri. Bomlott agyában babonás sugallat nógathatja, hogy mindenkit és mindent meg kell harapnia. De nemsokára elcsitul, visszakushad a szalmára. Látni, hogy nincs jártányi ereje se. Immel-ámmal még gúzmöl ezt-azt. Holnap azonban már fel nem tartóztathatóan előrehalad a bénulás, görcs fojtogatja

torkát, gyomrát, minden izmát és pokoli kínok közt, az elátkozottak halálával hal meg, menthetetlenül.

Még talán nála is szánalmasabbak a tüdővész kutyák.

A tüdővész az ebek közt nem pusztít annyira, mint az emberknél. De megkaphatják és szegény kutyák mind a gazdájuktól szerzik meg. Nyálukban meglik az ember legnagyobb ellenségét, a Koch-baktériumot. Szomorúan ülnek a tüdővész kutyák. Nagyon lesóványodnak, bordájuk kiáll, köhögnek. Olyan szenvedőek, hogy majdnem emberiek. Egyik gümőkóros „rattler“ búsan bámul. Koplaló magánhivatalnokhoz hasonlít. Csak éppen a szemüveg hiányzik orráról.

Mintha ezt mondaná: „Igy talán még a kutyával se bánnak...”

Morton és a nők

Sz. Z. után szabadon.

Szinte érthetetlennek látszik, de kénytelen vagyok megállapítani, hogy a drágaköveknek ez a rendkívüli rajongója nem állt bizalmasabb összeköttetésben egyetlen nagy nővel sem. Ismert tünet, hogy ilyen fölrobbanó nevek krátere körül sikoltva jelenik meg egy-egy női arc, a leleplezés és hírnév menthetetlen bélyegével s olyan ostrommal fortyan fel bokája körül a nyárspolgári kíváncsiság, hogy a neve rendszerint fogalommal válik idillikus hajlandóságu varrólányok és más regényesek előtt. Hogy Jel-

linek Morton mentes volt e terheltségtől, — mindenesetre olyan említésreméltó tulajdonság, amelyet mélyebb megvilágításra feltétlenül érdemesnek tartok.

Volt idő, mikor ilyen jelentékeny vagyont nem volt színvonalas eljárás másért megszerezni, mint a nőért. A háboru előtti időkben, mikor a legnagyobb stilű élet szintje forró és izgató mocsár volt, a nők úgy jelentek meg a kalandorok előtt, mint tüzes liliumok és csábító lidércclángok. Fiatal író társaim s magam is izzó hévvel igyekeztünk olyan sugárzónbe vonni a piacon uralkodó hölgyfajtákat, hogy a szabadsajtónak végre is sikerült a disznók számára egy boldog és zavartalan keretet teremteni, amelyben közmegelegedésre szedhették áldozataikat az ugynevezett erősebb nem soraiból. Sajnos, a militarista duhajkodás már a háboru alatt lesülyesztette a nőt a kapuciner nivójára, mert a férfierényeknek olyan példátlan magasztalása és kurzusa kapott lábra, aminőt csak barbár népeknél találunk. Pöcacos népfelkelő-hadnagysok, akik civilben a szürke életóceán igénytelen molekulái voltak, csupán aranycsillagjaik, kardjuk, a metáliák, ellenőrizhetetlen hőstettek s egyéb diszitó külsőségek révén olyan megdöbbentő hódításokra tettek szert a nőknél, hogy a művészek szívárványos illúziói, amelybe a nőt burkolták, rohamosan hámlottak le a női testről és értékük bosszantóan közönséges lett. A férfi lett az eszmény, a nők rózsaszínű tucatlapokat vártak a frontról s az ezrenként hulló hősi halottak, a tömegtemető és az égigérő csúcsokon esztendőig kitartó, elszánt férfiak messze visszalökték a nőt a versenypályán. Számításaim szerint egyelőre reményünk sincs arra, hogy hamarosan visszabilenjen ez a megzavart egyensúly. S bár egyesek még a nőt tarthatják minden férfierő és szorgalom végcéljának, de a mai

Sundolat

felfordult viszonyok között a tehetséges és gazdag eliférfiak előtt nem ő az egységes ideál. Mondhatom, hogy keserves küzdelmeken megyünk még át, amíg új típusideál alakul ki, amelyért érdemes gyémántokat és milliókat összegyűjteni.

És ha szétnézek a mai pesti nőtőzsdén, riadtan tapasztalom, hogy még a horizont alján sem jelentkezik valami új és lázító nőfajta. Elszigetelt eset, hogy a Dunakorzón egy postáskisasszonyt mutatnak nekem, aki olyan elragadó, hogy az igazgatóság kénytelen volt elbocsájtani, mert óriási férfitömeg állt egész nap a kis rács előtt, mely mögött a bájos hölgy a táviratokat vette fel. A legtöbb távirat természetesen szerelmi vallomás volt, ami a kisasszonynak szólt. Jelenleg egy milliomos valutaspekuláns oldalán virul a szerencsés közalkalmazott. Amennyire örülök karrierjének, épp olyan szomorúság tölt el azonban afölött, hogy szerencséje csak egyéni siker és egyáltalán nem jelenti azt, hogy a férfiak visszatértek egyetlen és halhatatlan ideáljukhoz, a nőkhöz.

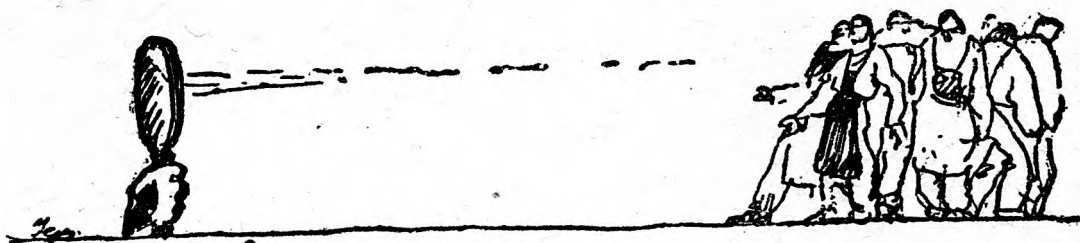
Honnan fog jönni a nők napja — nem tudom, de figyelmemet régóta megragadta például a vagonlakó nő, akit tragédiája egyenesen kijelölt arra, hogy az ünneplő versek és novellák szárnyán emelkedjék föl a sivár égboltra. Hogy azonban ez megtörténhessék, szükség van olyan stabil külső alapokra, mint a szabad sajtó, korlátlan éjszakai élet, alacsony étlapárak, hogy a polgárság

is mohón vethesse rá magát a szenzációs és illatos értékekre, amilyen például egy kábitó szindarab, mely a színésznő fürdőkádjáról énekel.

Már most szembeszállok azokkal a vádakkal, amelyekkel fenti felfogásomért illetni fognak némely avatatlank. Ezek közt a vádak közt szerepel majd az a hangzatos jelszó is, hogy a területi integritás fontosabb, mint a sexuális élet primadonna szegénysége. Hivatkozom itt azokra a francia tisztekre, akik Verdun védelmére olyan ágyukkal vonultak fel, amelyeknek kazettájában a megbotránkozó német katonák kóc és fegyverzsir helyett selyempapírba burkolt puderes dobozokat, csipkés női zsebkendőket, parfümöt, fürdőpasztát és toalettvizet találtak. És a franciák mégis bátorkodtak megnyerni a háborút.

A magyar viszonyokban tehát csak kellemetlen hanyatlást látok, amely patrióta hevessége mellett a sajtószabadság hiánya folytán nem foglalkozik a legértékesebb forradalmárral, a nővel. Súlyosabb merényletet nem is tudok elképzelni a nemzet ellen, mint a buza árának hasábjokon való oktalan hánytorgatását. Olyan sülyedés ez, amelyet meg sem lehet mérni.

A nyers drágaköveket Morton bizonyára a szebb időkre rabolta össze, mikor utat nyithat majd zabolatlan nőimádatának. Rendületlenül bizom ennek az időnek az eljövételében és hiszem, hogy régi lapom hasábjain keresztül én is visszahódítom elszéledt közönségemet.

Bolyongás Dunántulon

— Egy újságíró feljegyzései. —

Már előre jelzem, hogy ez nem cikk, kérem szépen. Megfigyelések és tapasztalatok kusza össze-visszaságban összeróva, úgy ahogyan vándorlásom közben elémvetődtek, mint szinfoltjai annak a pompás képnek, amit úgy hívunk, hogy Dunántul. Azt pedig ne vegye tőlem rossz néven senki, hogy tekintetem a sötétebb és komorabb színekre vetődött. Bizonyosan a hangulat okozta, ami viszont a mindig szakadó esővel és az ólomszürke égbolttal lehet összefüggésben. Hiszen vannak arra bizonyára melegebb és derűsebb színek is, csak meg kell őket látni. Az bizonyos, hogy aki kinéz a vonat ablakán és látja a sárguló vetéseket, amelyek munkásverejtékről és Isten áldásáról beszélnek, aki megfürösztli tekintetét a távoli hegyek kékségében és megnyugszik a legendás Bakony erdeiben, annak a szíve megtelik hittel és reménységgel.

Beszéljünk az első osztályról.

Szívem fölött (a kabátom külső zsebében) az első osztályu vasuti szabadjeggyel vidáman keltem utra. Naiv és hiszékeny ember vagyok, tehát így okoskodtam: no, legalább kényelmesen fogok utazni. Bevallom balgaságomat, tévedtem. Ma már az első osztályban sem lehet kényelmesen utazni, sőt azt hiszem, hogy a kocsik tetején majdnem kényelmesebb. Romantikus hajlamu ember lévén, mindig arra gondoltam, hogy majd talán utazás közben, az első osztályban sikerül valami előkelő ismeretséget kötnöm. Mekkora tévedés! Ma már az első osztályban lókupecsek, börziánerek, valuta-spekulánsok, tehát általában a liberális elemek utaznak, meg egy-

két magamfajta szabadjegyes szegény ördög. De bevetődik néha egy-egy rámászcizmás magyar vagy selyemkeszkenős menyecske is. Egy ilyen selyemkendősre megbojtránkozással szólt rá Sárvár körül egy pesti liberális:

— Lelkem, maga nem jó helyre szállt be, mert ez első osztály...

A menyecske dölyfösen felelt:

— Bánja a fene... Én is fizetek annyit, mint a ténsur...

Egy dolog azonban egészen bizonyos. Aki jó társaságban akar utazni, az a harmadik osztályra váltson jegyet...

Dühöngő fehér terror.

Egy dunántuli városkában alkalman volt színről színre látni a fehér terrort. Eppen dühöngött. Amint végimentem a városon és az üzletek cégtábláit olvastam, rögtön láttam, hogy itt nagy változások történtek. A régi, jó cégek, ugymint a Hirsch, Pollák, Lefkovics és Wurmfeld is megvannak ugyan a régi helyükön, de egy egész sereg pompázó új cégtábla vonta magára figyelmemet. Csupa új név. Ilyenek: Zucker Abrahám, Federmann Henrik, Gerő Lipót és Társa. És ehhez hasonlók. Istenem! Micsoda eltolódás, micsoda eltolódás!

Mindez azonban semmi. A fehér terror örült dühöngése arra kényszeríti derék izraelita polgártársainkat, hogy az összes eladásra kerülő házakat megvegyék. A városka főterén és a legforgalmasabb utcákon már majdnem az összes házakat nyakukba varrta az elviselhetetlen terror. A minden hájjal megkent keresztény népség ilyenformán akarja a vagyonaát a zsidókra áthárítani. Erre a turpisságra fel kell hívunk a kormánykörök figyelmét.

Az esti korzón láttam a város krémjét. Ott voltak Hirschék, az egész család, briliánsokkal körítve, ott voltak Schwarczék, Weiszék, no meg a Blumenthálék. Majdnem

mindenki ott volt, csak azok a gyámoltalan, pipogya keresztények maradtak otthon. Pedig milyen szépek ezek a korzózó zsidóleányok és milyen jóltápláltak. Azt mondják, oly nagy a terror, hogy kénytelenek állandóan libahúst enni.

Abelesz fogorvos ur nagyon elegáns. Nem csoda! Az összes keresztény fogak neki jövedelmeznek. Azt hallom, hogy a többezer holdas hitbizományi uradalom derék bérlőjének, Weiler Salamon urnak leányára — a művelt és bájos Szerénkére — fáj a foga . . . Amilyen nagy a terror, még elvetetik vele. Még az a szerencse, hogy Szerénkének kétmillió korona hozománya van. Ekkora összeggel Abelesz doktor ur szuverén urává válhatnak az összes dunántuli fogaknak . . .

Mi lesz a kurzussal?

Ezt a kérdést gyakran hallottam, de nem mindig egyformán. Egy derék postatiszt nagyot sóhajtott, amikor feltette. A válaszomra pedig legyintett a kezével és csüggedten mondotta:

— Bizony, uram, ha tudtuk volna, hogy ez így lesz, nem verekedtünk volna olyan keményen a győzelemért . . .

Ellenben dr. Sugár Mór ügyvéd ur szemeiben valami pajkos fény villant meg és derüs arccal kérdezte:

— Mi lesz a kurzussal? Mit gondol, állandó?

Azután — mondhatom — alaposan kifigurázta a kurzust. Úgy játszott vele, mint macska az egérrel. Közben egymás után gyujtott rá a pompás trabukókra. Teheti. Hiszen ő az egész vidék legnagyobb pénzintézetének igazgatója és szőrös markában tartja a fél várost.

Egyébként a bojkottról nagy gyengédséggel nyilatkozott és ha jól értettem, oda célozgatott, hogy a keresztény politikusok kivétel nélkül mind szamarak. Legfeljebb egy-két szerényebb tehetségű akad közöttük. Ezek persze mind liberálisok.

Sajtópolitika.

Abból, hogy Pesten nincs sajtópolitika, ne gondolja senki, hogy vidéken sincs. Igenis van. Így például az egyik dunántuli városban az elmúlt héten összetépték Az Est néhány példányát az ébredő magyarok. Eléggé boszankodott a szegény utcai árus, de azért talán nem kerülnek csődbe sem ő, sem Az Est.

A hirlapárusítás még mindig a régi jó liberális cégek kezében van és ezek — dicséretükre legyen mondva — nagyon jól tudják, hogy mi kell a népnek. Az ugynevezeti keresztény ujságokat nem kedvelik és káros hatásuaknak vélik. Így teljesen érthető, hogy terjesztésük érdekében nem nagyon buzgólkodnak. Annál nagyobb ügybuzgalommal terjesztik a régi — annyira bevált — liberális sajtóorgánumokat.

Sőt ennél több is történik. A szóbanforgó városkában nemsokára napilap, keresztény napilap fog megjelenni. Olvastam a plakátot. Egészen biztos a dolog. Szép tőkét hoztak össze és a szerkesztést — önként értetődőleg — az ujságíráshoz nem értő, de nagyon derék, nagyon jószándéku uriemberekre bízták. Ugyebár ezen nem kell megütközni? Hiszen mindenki tudhatja, hogy nálunk ez a szokás.

Találkozásom a rántott csirkével.

Megvallom, utazásomnak volt egy be nem vallott, de nagyon fontos, nagyon önző célja is. A rántott csirke ökegyelmességével akartam találkozni. Jelenthetem, hogy céloimat elértem. Egy vas megyei csendes faluban ért az a különös szerencse, hogy hosszú évek múltán viszontláthattam őexcellenciáját. Külsejére nem sokat változott, talán semmit, pedig milyen szédületes karriert futott meg az utóbbi években. Szerényen mosolygott a tálban és én félve, elfogódottan szurttam belé a villát. De később — házigazdám biztatására — nekibátorodtam és

ugyancsak alapos pusztítást végeztem a ropogósra sült combokban.

Vendéglátó házigazdám nem izgult tulságosan a rántott csirke látára. Ugy látszik, gyakran találkozik vele. Jól élnek a kedves falusiak. Kíváncsi voltam rá, hogy milyen ellátást kapnak az u. n. belső cselédek. Megtudtam, hogy a kocsis reggelire egy liter tejet kap megfelelő porció kenyérrel, ebédre ugyanazt kapja, amit a gazda, ugyisintén vacsorára is. Ozsonnára szalonnát és kenyeret adnak neki, de amint hallom, ezt már megunta. A fizetése 400 korona egy hónapra, ezenkívül egy rend ruhát és egy pár lábbelit is kap egy esztendőre.

Amint látható, egészen csinos fizetés. Pedig ehhez az álláshoz nem kívánnak jogi doktorátust.

A csóti fogolytáborban.

Jártam Csóton is, a fogolytáborban. Tudvalevőleg ide viszik először az Oroszországból visszatért hadifoglyokat. Tizennégy napot töltenek itt, azután hazabocsátják őket a rég nem látott otthonba.

Beszéltem a szegény, lerongyolódott, barázdás arcú és fáradt szemű hadifoglyokkal. Rettenetes, minden képzeletet felülmuló szenvedések képe bontakozik ki előttem, amint az előadásukat hallgatom. Azt hiszem, Dante fantáziája is gyengének és erőtlennek bizonyulna ennyi szenvedés, ennyi lelkét-testet marcangoló kín megrajzolására. Beszélnek a krasznojarszki borzalmas napokról, a sósvízben főtt zabról és a sok-sok magyar halotról, akiknek teste ott porlad a messzi távolban, akiket reggelenként anyaszült meztelenen hajigáltak ki a barakkokból, mert a ruha kellett a hátramardottaknak. Elmondják, hogyan jöttek, hogyan vergődtek át a végtelen Oroszországon, ezer veszély között, koplalva és fázva és hogyan rettegtek az orosz vörös hadsereg magyarjaitól, akik nem ismerik a szánalmat. Beszélnek Petrográdról, a holtak városáról, ahol koplalnak az

emberek, ahol terror van, amelyről azonban nem sokat beszél a művelt Európa sajtója.

Nem akarok rosszat mondani a csóti fogolytábor vezetőségéről, — hiszen talán nem is ők a hibásak, — de tény az, hogy a hadifoglyok panaszkodnak az ellátás elégtelensége miatt és a barakkok tisztaságát is kifogásolják. Azt pedig magam is láttam, hogy a tisztí étkezöben a szegény hazakerült tiszték órákhosszán át kénytelenek ácsorogni, amíg ebédhez jutnak, mert az étkezönek nagyon hiányos a felszerelése.

Amint a parancsnoksági épület előtt sétálgatok, megszólít egy magas, napbarnított arcú, rongyos ruhájú hadifogoly.

— Szervusz! Nem ismersz?

Vizsgálva nézem az arcát, de nem emlékszem, hogy láttam volna valahol. Megmondja a nevét, kiderül, hogy tizenöt évvel ezelőtt együtt tettünk érettségit. Megvénült, fáradt, szomorú ember lett belőle. Vigasztalom, hogy majd itthon kiheveri a fáradaimat. Csüggedten mondja:

— Talán, talán . . . Szeretném magam kipihenni és szeretnék néhányszor jóllakni . . . Egyéb vágyam nincs . . .

Befejezés.

Ezeket a feljegyzéseket a végtelenségig lehetne folytatni. Majd talán folytatjuk is. Megállapítható, hogy Dunántul nem koplalnak az emberek (talán csak a köztisztviselők kivételek), jó termés mutatkozik, az aratást sok helyen már meg is kezdték, illetve, mire ezek a sorok napvilágot látnak, már be is végezték. Az élet lassanként visszatér a régi medrébe. A keresztény kurzussal azonban sokan nincsenek megelégedve. Szidják a zsidók is, de sokan ócsárolják a keresztények közül is. Ezek az utóbbiak azért, mert már nagyon belefáradtak a nagy, megváltó, bátor és határozott tettek után való várakozásba.

Gárdonyi Géza a zsidókérdésről és egyebekről

A török veszedelem idején az egri vár védte meg Felvidék gazdag bányavárosait. A híres várfalak ma némán néznek Eger kanyargó utcáira, melyekből a török mecset karsu tornya, mint egy nagy ceruza mered az ég felé. Erkélyéről egykor a müezzín Mekka felé tekintve, hívta fel a hódítókat az éjjeli ájtatosságokra. Az egri várfalat, a magyar vitézségnek félezeréves emlékét az enyészet dekorációi, moha és repkény borítják. A vár alatt magas fenyőfák között húzódik meg a legnagyobb magyar író, Gárdonyi Géza kuriája. Az udvaron ragyogó tisztaság, a fehérre meszelt falak barátságosan várják a látogatót.

A házigazda tágas dolgozószobájában fogad. Hatalmas könyvszekrények roskadoznak itt sok ezer magyar, német és francia kötet alatt. Gárdonyin házikabát van.

Külsején alig változtatott az idő, csak haját festette meg ezüst színre. Íróasztala előtt két zsöllyén foglalunk helyet. A magyar nemzet keresztrefeszítéséről, a gyászos trianoni békéről beszélgettünk először.

— Mi a véleménye a békeszerződésről? — kérdeztem.

— És mi lesz majd a történelem véleménye? — válaszolta. Nekem ennek a diplomáciai cédulának olvasásakor Voltairenek ez a mondanása jutott eszembe: „Nincs szerencsétlenebb nemzet a magyarnál”. A Nemzetek Lelke című könyvében írta ezt rólunk, a baseli 1785-iki kiadás 303. lapján olvasható. Szeretném a franciák elé tenni, hogy megkérdezzem tőlük, hogy Voltaire szobra a párisi Institut előtt egy percre életrekelve hogyan folytatná ezt a mondatot?

— A zsidókérdésről is szeretném véleményét tudni, — mondtam.

— Bizony sajnálatos, hogy 52 évvel az 1867-iki emancipáció után még ma is van zsidókérdés. Mi magyarok akkor azt hittük, hogy nem lesz soha többé. Hiszen éppen azért hoztuk azt a törvényt, hogy ne legyen. Csak 20 évvel emancipáltuk korábban az örményeket, — azok is keleti és kereskedő nép, mint a zsidók — s azon túl nem volt örménykérdés Magyarországon. Miért van zsidókérdés? Feleljenek rá a zsidók.

— Hogyan lehetne megoldani ezt az égető problémát? — kérdeztem.

— Ha rám volna bízva ennek a kérdésnek a megoldása, akkor azt ajánlanám a zsidóságnak, hogy üljenek ők is az asztalhoz s mondják meg ők maguk: ha Dávid király országában történik az, hogy a magyarokat befogadja az uralkodó nemzet és megadja nekik a zsidókéval mindenben egyenlő polgári jogokat, mondják meg ők, hogyan ítélkeznének azon a magyar nemzetten, amely olyan borzalmakat hozott a vendéglátókra, mint a zsidó-

Szondolat

ság hozott miránk, magyarokra? Mondják meg, miképen intézkednének, hogy Zsidóországban soha többé ne legyen magyarkérdés?

A keresztény kurzusra terelődött a beszéd. Gárdonyi itt megjegyezte, hogy a keresztény szó nem templomosságot jelent, hanem erkölcsi kereszténységet, amit az összes európai államok elfogadtak fundamentumnak. A zsidóságnak nem kellene beleolvadni a kereszténységbe, de legalább is el kell fogadniok a keresztény morált.

Az iránt érdeklődtem, hogy miért nem jelentek meg évek óta új könyvei?

— Elég, ha annyit mondom, hogy ezelőtt 11 évvel belekeveredtem egy hosszú lejáratu szerződésbe, mint légy a pókhálóba. Még csaknem három évig kell vergődnöm benne. A szerzői jogról szóló 84-iki törvényünket nem írók szerkesztették, hanem a kiadók. A könyvkiadók ma már milliomosok, az írók szegény ördögök.

Ezután új regényéről beszélt Gárdonyi. A kommün alatt írta a két vaskos kötetet, ősszel fogja kiadni, ha lesz papiros. A regény azt példázza, hogy a szíve szerint házasodjon mindenki, mert különben megbűnhődik. A jó Isten nemcsak a házasság törvényét rendelte, hanem a vonalmat is teremtette s ez legyen a házasság alapja.

Azután a nehéz megélhetési viszonyokról tett említést Gárdonyi. Azt mondta, hogy semmi sem jelzi jobban az élet megdrágulását, az általános elszegényedést, mint az apróhirdetések. Az utóbbi időben csodálatos tárgyakat kínálnak már megvételre. Legutóbb például azt hirdette valaki, hogy „menyasszonyi fátyol csokorral eladó”.

— Ki válna meg élete ilyen emléktől, — mondotta részvétellel, — ha a szükség nem kényszerítené rá.

Tréfás hirdetések is akadnak, — tette hozzá. Legutóbb azt hirdette valaki, hogy „szopós malac cillinderrel eladó”.

A proletárdiktatúra alatt állandó rettegésben élt Gárdonyi. Éjjel virasztott, mert félt, hogy a vörös katonák rátörnek, így aztán nappal aludt. Beszéd közben kialudt a pipája. Felállt megtölteni. Bucsuztam.

A szabadban aransárga sugarak között haldoklott a tűnő nap. Gárdonyi utcáján pajkos gyerekek viháncoltak.

Stromfeld ezredes

Egyszer az ügyész azt kérdezte tőle a tárgyaláson:

— Mondja ezredes ur, miért nem állt félre ön is, mikor látta, hogy senki sem vállalja a vezérkari főnökséget? Ön itt kijelentette már, hogy önt nem lehetett kényszeríteni, mert ha kellett volna, meg is tudott volna halni. Hogy van az tehát, hogy egyedül önmagát tartotta arra alkalmasnak, hogy bemenjen a vörös vezérkarba és állítólag onnan mentse meg a tisztikart. Más alkalmas ember nem volt erre?

Ez a kérdés Achilles-sarkán találta Stromfeldet, rávilágított féktelen ambíciójára, amely lobogó türelmetlenséggel követelte az aktív pozíciót. Eddig a pontig úgy védekezett bírálóival szemben, mint egy hadvezér, aktái dombmagasan állottak mellette egy lócán és folyamatos előadása alatt zavartalan bizossággal huzta ki a megfelelő bizonyítékot a rengeteg papír közül. Hadi-parancsok, levelek, följegyzések, térképek, politikusok cikkei, ujságok, könyvek tömegét vonultatta föl maga mellett s valamennyiből egy kitűnő katona óriási szilüettje rajzolódott ki, egy keresztül-kasul k. und k. katonáé, aki a forradalmak kavargásában dühösen szaglászott a felbukkanó új államerő felé. Neki mindegy volt, hogy a pokolból robban-e ki ez az új hatalom, vagy egy korrump fajta agyából pattan-e ki,

csak lent ne hagyja őt a porban, őt : a duzzadó nyaku, bikaerős dunántuli vend-sváb keveréket. Szabályos összetételű osztrák tiszt lévén, nem is gondolhatott másra, mint arra, hogy a dagadó ár fölfelé röpitse, a tiszta magyar tisztek komor és félelmes hallgatása s a nemzeti lélek megdöbbenő elborulása annyit sem zavarta őt, mint egy árnyékfolt a nap korongján.

Mit felelt az ügyész kérdésére? Frázist, hogy a „hazáért dobta oda saját személyét“. Azt mondta még, hogy „nem állhatott félre mindenki, valakinek csak maradnia kellett a porondon, s hogy megmentett mindent, amit lehetett“. Ebbe a mentésbe belepesztult az ország!

Ki is hát Stromfeld? Vér a mi vé-rünkéből? Nem. Csak egy törtető katoná, aki lelkesen válaszolt annak a munkástanácsnak az üdvözlésére, a melyben Surek elvtárs burzsuj-hullákkal akarta körülsáncolni Budapestet. Kedélyesen táviratozgatnak egymással minden csata után, ő meg Surek elvtárs és barátai. Hogy az undor nem fogta el Stromfeldet ilyen összeköttetések közepette, — az bámulatos! Elhisszük neki, hogy szebb lett volna ilyen barátságos diplomáciai viszonyt fenntartani Surekék helyett a magyar hadügyminiszterrel, tábornok bajtársaival, — de ő beírta Surekkel is. Vajjon miért? . . . Valóban a hazáért hozta meg ezt az áldozatot?

A haza — ha Stromfeld megkérdezte volna a lelkismeretét, — azt diktálta volna, hogy hűséges csendőreivel, akik ma ott állnak szuronyos fegyverrel mellette a tárgyalóteremben és ott álltak parancsra ké-szen a gödöllői királyi kastélyban is, fogassa le a dagadt Landler ügyvédet s a csenevész Böhm tábornagvot. Ez lett volna a becsületes ellenforradalmár szerepe. De Stromfeld nem volt magyar, csak katona volt.

A tárgyaláson elhangzanak olyan tanuvallomások, amelyek megtévesztik az újságolvasót, de még a fül-tanukat is. Stromfeld már majdnem

nemzeti hős lett, mert a vallomást tevő tisztek egy része csak az adminisztratív hatalmat látta benne. Pedig a vörös hadsereg vezérkari főnökét adminisztratív hivatalnokká degradálni legalább is olyan tévedés, mintha azt állítaná valaki, hogy Cserni Jóska a kommün alatt áldozata volt a legféltetlenebb terrornak.

A zsidó sajtó egyébként örülten szerelmes Stromfeldbe. Nem meri ugyan nyíltan magasztalni, de borzong a kéjtől, hogy a porondon egy ilyen erős vad turja a habot. Gerinctelenségének klasszikus példája ez, mert az egyszerű erő, a katonai készültség, amellyel Stromfeld vitázik bírjaival, meghódította őket az első pillanatban. Nekik ismét nem a nemzeti szempont fontos, hanem az arénai küzdelem, az izgalom, az érvek pengése és a politikai intimitások pikáns illata. Várjuk a cikket, mely ezt a címet hordja: „Láttam Stromfeldet, a mártírt“. Mert nekik ellenségük volt és az is marad a magyarság jogrendje, az ő szemükben a magyar bíró egy idegen faj igazságát képviseli és ezer szerencse, hogy Stromfeld nem zsidó, különben a cionisták kimondanák a bojkottot Magyarországra.

Legujabb könyvek.

Szépirodalmi művek:

Arató E.: Tavasz requiem	K 13.20
Bangha B. S. J.: Magyarország újjáépítése és a kereszténység	K 35.20
ifj. Gryneus: Isten hozzád! szózat az életbe lépő s az iskolától bucsuzó ifjúsághoz	K 13.20
Komáromi J.: Mit busulsz kenyeres	K 30.80
Majorné Papp M.: Allj meg Horthy Miklós	K 22.—
Zsilinszky E.: Nemzeti újjászületés és sajtó	K 16.50
Szabó M.: Bocsánat	K 55.—
Williamson E.: Lord Loveland	K 55.—
Williamson E.: Titkos történet	K 39.30

Gazdasági művek:

Kisgazdák könyvtára; I. füz. Tyuktenyésztés	K 5.50
II. füz. Házinyulthenyésztés	5.50
Fernátsky: Veteményes kert	22.—
Molnár István: A gyümölcs értékesítése	23.20
Kukuljevic: Védekezés a ragadós állati betegségek ellen	13.20
Rechinbach: A gabonatermés fokozása	13.20
Pettenkoffer: A jó pincegazda	13.20
Dr. Seyfried: A gazda mint üzletember	6.60

Kapható:

A Központi Sajtóvállalat

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6.
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett)

Fixelixir

rövid idő alatt haját erős **bajuszt**
és szakállt növeszt, ára 20 korona.

Székelyi

Török József gyógyszerész
Budapest, VI., Király-u. 12.

**Bel- és külföldi illatszer,
pipere, háztartási, gaz-
dasági és fényképészeti
cikkek állandóan raktáron.**

Postán is szállít utánvétellel!

RADÓ

„Madonna“
DROGÉRIA

Budapest, VII., Thököly-ut 7. sz.

RÉZGÁLIC legprimabb, sötétkék
kristályos 1 kg K 40.—
RAFFIA, 1 kgr. .... K 60.—
Kenpor kénporozáshoz, 1 kg. K 28.—
Kénlap K 40.—, Vörösréz-ből készült
permetező, mosóüstök, pálinka-
főzőüstök, forrasztó pákák nagy
választékban raktáron.

Szonfágh Pál

Telefon:
József 99-44.

rezárugyár
Budapest, IX., Üllői ut 19.

NE FOGADJON EL MÁST, CSAK

1000-JÓ

védjegyű csomagolt

FÜSZEREKET

mert ezek valódi-
sága elismert.

Minden jobb üzletben kapható.

Brilliánst,

gyöngyöt, aranyat, platinát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-utca 24.

BÉRAUTÓK

Cimre *nyitott, csukott, elegáns kocsik
figyelni!* *külföldre, vidékre és a városban
bármely időben kaphatók a*

Király Automobil R.-T.-nél

Budapest, VII., Király-utca 11.
TELEFON: József 124-01, 124-02, 124-03.

NAGY és VÉRTES

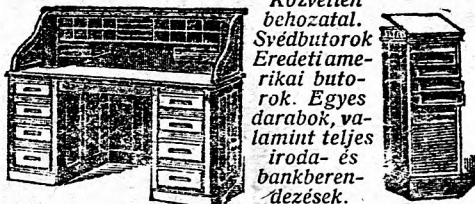
Telefon:
125-34

R.-T.

Telefon:
125-34

amerikai iroda-
berendezési
vállalat

Budapest, V., Arany János-u. 20

Közvetlen
behozatal.
Svédbutorok
Eredeti ame-
rikai buto-
rok. Egyes
darabok, va-
lamint teljes
iroda- és
bankberen-
dezések.

BALATON-LELLE

Szálloda és Penzió

Kellemes magas park a tó part-
ján. Csónakpark. Lawn-Tennis.
Telefon. — Bérlet: FORSTER
KONRÁD. Budapest, III. ker.,
□ Zsigmond-utca 5. szám. □

Poloska- és molyirtási

garanciával végez

FISCHER VACUUM R. T.

VII., Dob-utca 90. (Saját ház.)
TELEFON: József 10-72 és
József 60-88.